

MUNKKILAISUUS VANHUS PAISIOS ATHOSVUORELAISEN MUKAAN

TT Hannu Pöyhönen

Tämä pyydetty alustus munkkilaisuudesta ei ole varsinainen luento, vaan se koostuu viime aikojen arvostetuimman ortodoksisen ohjaajavanhuksen isä Paisioksen tätä aihetta käsittelevistä teksteistä. Lähteenä olen käyttänyt hänen itsensä kirjoittamaa kreikankielistä teosta ”Epistoles” (”Kirjeitä”), jota olen parhaillaan suomentamassa ja joka aikanaan ilmestyy nimellä ”Enkelielämästä”. Teokseen sisältyvät kirjeet vanhus Paisios lähetti Tessalonikin lähellä sijaitsevan Surotin luostarin nunnille, joiden hengellisen ohjauksen hän oli ottanut vastuulleen. Teos on mielestäni paras nykyaikainen esitys ortodoksisen munkkilaisuuden luonteesta ja ylipäätään yksi parhaista lukemistani kirjoista.

Kirjan avulla olen pyrkinyt valottamaan ortodoksisen munkkilaisuuden luonnetta ensinnäkin vastaamalla sen kautta niihin kriittisiin kysymyksiin, joita ortodoksisen munkkilaisuuteen nykyaikana usein kohdistetaan, ja toisaalta ottamalla esiin asioita, jotka yleisen kokemuksen mukaan ovat siinä kaikkein tärkeimpiä. Omaa osuuttani nyt seuraavassa tekstissä ovat vain otiskot ja kursivoidut johdannot. Sanottakoon vielä, että suomalaiset käännökset eivät välttämättä ole siinä lopullisessa muodossa, jossa ne tulevat esiintymään vanhus Paisioksen kirjassa.

Munkkilaisuus ja sosiaalinen työ

Yksi useimmin toistetuista syytöksistä aikamme ortodoksista munkkilaisuutta vastaan on sen yhteiskunnallinen hyödyttömyys. Kriitikkojen mukaan ortodoksiset munkit palvelisivat paljon tehokkaammin muita sosiaalisella palvelutoiminnalla roomalaiskatolisten munkkien ja nunnien tapaan.

Keskeisin asia vasta-alkajalle maailmassa ollessaan on löytää luostarielämää rakastava hengellinen isä, sillä useimmat aikamme hengelliset isät ovat luostarielämän vihollisia ja taistelevat monin tavoin munkkilaisuutta vastaan. Tässä he käyttävät apunaan jopa sosiaalista työtä tehneitä kirkkoisia, kuten Basileios Suurta.

En halua ryhtyä tarkastelemaan Basileios Suuren elämää ennen kuin hän perusti nimeään kantavat sosiaaliset laitokset, vaan kerron yksinkertaisesti oman ajatukseni siitä, mitä pyhä Basileios tekisi, jos hän eläisi meidän aikanamme. Luulen, että hän vetäytyisi uudelleen luolaan ja tarttuisi rukousnauhaan, kun näkisi miten hänen ja muitten pyhien isien rakkauden liekki on levinnyt kaikkialle, ei ainoastaan uskovien vaan myös uskosta osattomien keskuuteen. Yhdessä nämä kaikki ovat luoneet sosiaaliturvajärjestelmän, joka pitää huolta jopa hengellisten hyväntekeväisyysjärjestöjen jäsenistä – – . Lyhyesti sanottuna, sosiaaliturvajärjestelmä julistaa joka päivä: ”Meidän aikamme pyhät isät, jättäkää hyväntekeväisyystyö meille maallikoille, jotka emme liioin voi tehdä muuta, ja askaroikaa te jonkin hengellisemmän kanssa.”

Munkit eivät siis jätä erämaata mennäkseen maailmaan ja auttaakseen jotakuta köyhää. He eivät liioin mene sairaalaan vierailulle sairaan luokse tarjotakseen hänelle lasillisen appelsiinimehua tai lohduttaakseen häntä vähän, niin kuin tavallisesti maallikot tekevät, ja mitä Jumala myös vaatii näiltä. Munkit rukoilevat kaikkien sairaiden puolesta, jotta he saisivat terveytensä takaisin kaksinkertaisena parantuen ruumiillisen sairautensa ohella myös hengellisistä vai-

voistaan. Ja hyvä Jumala, joka säälii luotujaan, auttaa heitä tervehtymään, jotta he työskentelisivät hyvinä kristittyinä ja auttaisivat puolestaan muita.

Munkit eivät vieraile edes vankeudessa olevien luona, sillä he itse ovat vapaaehtoisessa vankeudessa kunniantunnosta Kristusta, Hyväntekijäänsä ja Pelastajaansa kohtaan. Näille kunniantuntoisille lapsilleen, munkeille, Kristus lahjoittaa rakkautensa runsaana, niin että Hänen läsnäolonsa ja rakkautensa muuttaa heidän linnansa, luostarin, Paratiisiksi. Kaiken tämän paratiisillisen ilon, jota munkit tuntevat, he rukoilevat ja anovat Kristusta antamaan kaikille vangituille veljilleen maailman eri vankiloissa. Näin Jumala liikuttuu hyvien lastensa rakkaudesta ja levittää lohdutustaan vangittujen sieluihin ja monesti jopa vapauttaa heidät.

Noiden kymmeneksi tai kahdeksikymmeneksi vuodeksi vangittujen lisäksi munkit auttavat muitakin, raskaammin ja ikuisesti vangittuja, jotka myös ovat kipeämmin avun tarpeessa. Tarkoitin poisnukkuneita ja tuomionalaisia veljiämme, joiden luona munkit vierailevat omalla, heille ominaisella tavallaan ja tarjoavat näille hengellisiä virvokkeita. Hyvä Jumala auttaa poisnukkuneita ja antaa myös tiedon siitä munkeille sanomattoman riemun muodossa, jonka Hän lahjoittaa heille heidän poisnukkuneitten veljiensä puolesta kantaman tuskantäyteen rukouksensa jälkeen, ikään kuin sanoen: “Älä murehtiko, lapseni, sillä autoin myös kuolleita.”

Munkin asenne maailmaa kohtaan

Munkkielämään hakeutuvia kritisoidaan usein myös itsekeskeisyydestä sekä maailman halveksimisesta ja vihaamisesta.

Munkki ei vetäydy kauas maailmasta siksi, että hän vihaisi sitä, vaan siksi, että hän rakastaa sitä. Näin hän pystyy rukouksensa kautta auttamaan sitä enemmän sellaisissa asioissa, jotka eivät voi toteutua inhimillisin keinoin, vaan pelkästään Jumalan puuttumisella tapahtumien kulkuun.

Munkit ovat lyhyesti sanottuna Kirkkoäidin radiosähköttäjiä. Jos he siis vetäytyvät kauaksi maailmasta, he tekevät sen rakkaudesta, sillä he pakenevat kaikkea maailman elämään liittyvää loismaista hälyä voidakseen säilyttää ehyempänä yhteytensä Jumalaan ja auttaakseen siten maailmaa enemmän ja paremmin.

Myös jotkut mielettömät sotilaat, kun heidän yksikkönsä on vaarassa, esittävät joskus saman järjenvastaisen vaatimuksen kuin nuo mainitsemani papit, jotka siis sanovat, että munkkien on tultava ihmisten pariin. Vaaran tullen he käskevät radiosähköttäjiä jättämään radiolaitteensa ja tarttumaan kivääriinsä ikään kuin tilanne pelastuisi tulisi sillä, että yksi ase liitetään kahdensadan muun joukkoon. Mutta radiosähköttäjä huutaa kovaan ääneen saadakseen yhteyden pääjoukkoihin ja toistelee: “Kutsun päämajaa, kuuntelen; kutsun päämajaa, kuuntelen” ja muuta vastaavaa, kun taas muut ajattelevat, että hän syyttää paljon sanoja ilmaan. Ymmärtäväiset radiosähköttäjät eivät kuitenkaan kuuntele sotilaita, vaikka nämä jopa herjaisivat heitä, vaan jatkavat ponnistelujaan, kunnes onnistuvat saamaan toivotun yhteyden, minkä jälkeen he pyytävät välitöntä apua päämajalta. Silloin lennoston, panssarijoukkojen ja laivaston suuret sotavoimat saapuvat paikalle, ja näin tilanne ratkeaa niiden avulla eikä heidän kivääriensä avulla. Vastaavalla tavalla myös munkit liikuttelevat jumalallisia voimia rukouksellaan eikä omilla mitättömillä inhimillisillä voimillaan. Erityisesti meidän aikanamme, jolloin pahuus on levinnyt kaikkialle, olemme sen tarpeessa, että Jumala puuttuu tapahtumien kulkuun.

Hyödyttömiä ihmiskunnalle?

Munkkeja kritisoidaan usein myös siitä, etteivät he hyödytä ihmiskuntaa, kun eivät edistä sen jatkumista luopuessaan hankkimasta jälkeläisiä.

En halua tutkistella onko niillä, jotka näin sanovat, itsellään lapsia, sillä lapset ovat avioliiton päämäärä ja silloin heidän elämällään on tarkoitus, kun taas munkilla on toinen kutsumus, toisenlainen elämä: neitsyys. Mutta niiltäkin, joilla on lapsia, haluaisin kysyä, ovatko he auttaneet lapsiaan turvaamaan itselleen paikan Paratiisista vai ovatko he auttaneet näitä vain aineellisissa asioissa? Näin ollen munkit, jotka ovat kiinnostuneita ihmisten sielun pelastuksesta, ovat rakastavampia isiä kuin isät lihan mukaan ja heillä on enemmän lapsia kuin suurimmallakaan monilapsisen perheen isällä, sillä he pitävät kaikkia Jumalan luomuksia lapsinaan ja veljinään sekä rukoilevat tuskaisesti heidän puolestaan, jotta me kaikki saavuttaisimme päämäärämme ja pääsisimme lähelle Jumalaa.

Koska joidenkin ei ole helppo ymmärtää hengellistä uudestisyntymistä, jonka munkit saavat ihmisissä aikaan, kerron, miten he ovat auttamassa myös lasten luonnollisessa syntymässä. Vaikka munkit itse elävät neitseellisesti jopa ajatuksissaan, he vapauttavat, mikäli heillä on uskallus Jumalaan, monet äidit hedelmättömyydestä niin elossa ollessaan kuin myös kuolemansa jälkeen. Tämän vuoksi munkit synnyttävät vielä kuoltuaan, kun ovat pyhiä.

Munkki Evankeliumin julistajana

Monet haluaisivat munkkien jättävän luostarinsa ja tulevan kaupunkeihin julistamaan Evankeliumia kirkoissa auttaakseen ihmisiä pelastumaan.

Luonnollisestikaan munkit eivät auta kirkoissa julistamalla Evankeliumia, jotta nuoret ja vanhat valistuisivat, sillä munkit elävät todeksi Evankeliumin. Näin Evankeliumia julistetaan esimerkin voimalla, mikä on myönteisin tapa ja mitä maailma janoaa aivan erityisesti tänään.

Lyhyesti sanottuna, munkit eivät ole vain katulamppuja, jotka valaisevat kaupunkien katuja, jotta ihmiset eivät kompastuisi, vaan etäisillä kallioilla olevia majakoita, jotka opastavat maailman laivoja kirkkailla valoillaan, niin että nämä avomereltä saapuessaan havaitsevat oikean suunnan ja voivat selvittää määränpäähänsä.

Sen tähden vanhempienkaan ei pitäisi estää lapsiaan ryhtymästä munkeiksi, kun Jumala kutsuu heitä heidän sisäisen suuntautumisensa mukaan, sillä tämä Kirkon radiosähköttäjän kutsumus on hyvin suuri ja paljon korkeampi kuin se, mitä vanhemmat omalla elämäntehtävällään pystyvät tarjoamaan Jumalalle. Kun maallikot käyvät säännöllisesti kirkossa, he sytyttävät siellä joka kerta uhrinaan yhden tuohuksen tai ison kynttilän, mutta munkki valvoo kirkossa kaikki päivät ja antaa Kristukselle uhriksi itsensä kokonaan. Hän palaa rakkaudesta Kristusta kohtaan sekä ylistää ja kiittää Häntä omasta puolestaan ja koko maailman puolesta.

Ennen kuin ihminen lähtee enkelielämän tielle, hänen on vakaasti uskottava, että munkkina hän auttaa enemmän niin itseään kuin maailmaakin rukouksellaan ja hiljaisella saarnallaan – so. esimerkillään – jopa aineellisissa asioissa. Niinpä hän kuivuuden kiusatessa levittää kätensä Taivasta kohti ja kokoaa rukouksellaan pilviä, jotta sade lankeaisi maahan, eikä sen sijaan levitä niitä rikkaiden puoleen, jotta voisi auttaa köyhiä.

Perheveloitteet esteenä

Joidenkin mukaan luostariin meno on väärin, jos sitä suunnittelevan perheenjäsenet ovat avun tarpeessa ja kaipaisivat hänen läsnäoloaan.

Mikäli haluat tulla munkiksi, mutta sinun vanhempasi ovat sairaita tai jotkut ikääntyneistä lähisukulaisistasi ovat vailla vanhuudenturvaa tai sinulla on nuorempia veljiä taikka vielä avioitumattomia siskoja, varo silloin visusti lähtemästä ennen kuin neuvottelet asiasta. Muussa tapauksessa omatuntosi kiusaa sinua luostarissa ja ne, jotka ovat jääneet huolenpitoa vaille, saattavat myös alkaa napista.

Siinä tapauksessa, että todella on tarve pitää huolta toisista, kuten mainitsin, eikä uskosi ole luja, älä ryhdy asioihin, jotka ylittävät voimasi. Pysy sen sijaan rauhassa aloillasi ja auta heitä niin kauan kuin he tarvitsevat läsnäoloasi ja tee hengellisissä asioissa uhrivalmiilla kiittollisuudella voitavasi, sillä tällä vähälläkin on Jumalan silmissä suuri arvo. Eikä Jumala pidätä sinulta armoansa, kun Hän näkee toisille osoittaman rakkautesi ja sen, että sinä itse samalla kärsit tuossa vieraassa ympäristössäsi.

Mikäli pysyttäydyt maailmassa huolenpidon tarpeessa olevien iäkkäiden vanhempiesi tähden ja heillä on voimakas halu näittää sinut, vaikka sinä tunnet vetoa luostarielämän puoleen, pidä varasi, ettet tässä kohden taivu heidän toiveilleen, sillä muutoin joudut kokemaan kovia. Älä sure, veljeni, että näet heidän itkevän kerran, sillä he ovat vaarassa saattaa sinut onnettomaksi sellaisella elämällä, jota et kaipaa, ja silloin sinä itse itket koko elinaikasi. Tämän lisäksi joutuisi kärsimään toinenkin, joka ei ole tehnyt sinulle mitään pahaa.

Noille vanhemmille, jotka väkisin tahtovat näittää lapsensa ottamatta huomioon Jumalan näille esittämää taivaallista kutsua liittyä Enkeleitten Sotaväenosastoon, ei luullakseni tekisi lainkaan pahaa, jos heidät vietäisiin ja suljettaisiin toisistaan erillisiin luostareihin sekä pakotettaisiin, vaikkapa vain vähäksi aikaa edes nyt heidän vanhuudessaan, viettämään neitseellisesti askeettista elämää paastoten, rukoillen ja valvoen. Tämä olisi heille sangen hyödyllistä, jotta he jatkossa oppisivat kunnioittamaan ihmisen vapautta, jota itse Jumalakin kunnioitti, ja ryhtyisivät tukemaan lapsiaan Jumalan näille lahjoittaman kutsumuksen mukaisesti sekä luopuisivat halustaan hallita näitä tehden nämä onnettomiksi.

Luostariin täytyy lähteä Jumalalle ehyesti annetulla sydämellä

Lopullinen päätös luostariin lähdöstä täytyy olla tarkoin harkittu, jotta munkkielämä rakentuisi lujalle pohjalle ja saavuttaisi tavoitteensa.

Kun sitten koittaa se siunattu hetki, että lähdet maailmasta tullaksesi munkiksi, tutki vielä tarkkaan itseäsi, jotta näkisit, oletko täydellisesti päätöksen takana ja kuuluuko sydämesi kokonaan sinulle vai onko joku kenties napannut siitä sinulta jonkin palasen. Älä rohkene lähteä luostariin, veljeni, ennen kuin olet koonnut sydämesi ehyeksi rintaasi, sillä muussa tapauksessa epäonnistut. Vaikka olisit luovuttanut jollekulle ihmiselle sydämestäsi hellin tuntein vain promillen osasen, vihollinen tulee myöhemmin iskemään kyntensä tähän. Se porautuu sisälle tuohon sydämesi pikkuruiseen palaan ja sotii sinua vastaan milloin lihan välityksellä, milloin taas synnilliseen tekoon johdattavin ajatuksin.

Jos joku kärsii lihan herättämisestä taisteluista, se ei estä häntä tulemasta munkiksi, kunhan vain

kysymys avioliitosta ei ole askarruttanut hänen mieltään. Tai, mikäli se joskus olisi askarruttanut hänen mieltään, on välttämätöntä, että hän on katkaissut tuon ajatuksellisen avioliiton kahleen jo vuosia sitten ja on koonnut sydämensä kokonaan sisälleen.

Toinen tärkeä seikka, joka sinun tulee painaa tarkoin mieleesi ennen kuin ryhdyt munkiksi, jotta voisit säilyttää sisäisen rauhasi luostarissa ja vanhempasi voisivat nauttia kaikista Jumalan siunauksista niin täällä kuin tulevassa elämässä, on tämä: koska lähdet hengellisen isäsi siunauksella, sinun pitää uskoa kaikki lähisukulaisesi kaikkine asioineen Jumalan käsiin. Täydellinen luottamus Jumalaan vastaa jatkuvaa rukousta heidän puolestaan. Tämän vuoksi sinulla ei enää ole syytä ajatella omaisiasi, mutta ei edes rukoilla heidän puolestaan, sillä itsesi kanssa sinä annoit Jumalalle kaikki asiasi.

Jos teet näin, veljeni, se auttaa sinua paljon saavuttamaan yleisen rakkauden kaikkia kohtaan, siis sellaisen rakkauden, joka Jumalalla on. Astuessasi ulos pienen perheyhteisösi pienestä rakkaudesta sinä pääset vähä vähältä sisälle suureen perheyhteisöön, Kirkkoon, ja löydät sen piirissä suuren rakkauden, jolla kykenet rakastamaan kaikkia ihmisiä yhtäläisesti. Toisille rakkautesi ilmenee ilona, toisille taas heidän puolestaan tunnettuna tuskana. Silloin sinä pidät kaikkia sisaruksinasi, sillä kaikki me olemme Eevan lapsia eli Aadamin, Jumalan pojan, suurta perhettä. Silloin sanot rukoillessasikin: "Jumalani, anna ihmisille apusi siinä järjestyksessä, jossa he tarvitsevat sitä. Auta veljistämme ensin niitä, joilla on suurin hätä, ovatpa he eläviä tai kuolleita." Näin sydämesi hajaantuu lopulta oikealla tavalla kaikkialle maailmaan eikä sinulle itsellesi jää enää mitään muuta kuin rakkaus, joka on Kristus.

Luostari on valittava tarkkaan

Luostari pitää valita paitsi sydämellä myös järjellä, jotta kiusausten aikanaan saapuessa ihmisellä olisi, millä puolustautua pahalaisen nostattamia ajatuksia vastaan.

Kun sitten olet lähtenyt lopullisesti matkaan tullaksesi munkiksi ja jättänyt taaksesi täällä olevan ajallisen isänmaan, ole varuillasi, ettet mennessäsi ensimmäiseen luostariin heti ihastuisi siellä ihmisiin ja olosuhteisiin ja päättäisi välittömästi jäädä sinne kilvoittelemaan.

Ennen päätöstäsi ota selvää, mitkä luostareista ovat hengellisesti parhaita, ja mene hengellisten isien luo kysymään neuvoa. Kaikkein hengellisimmistä luostareista paina mieleesi kaksi tai kolme ja käy tutustumassa niihin mutta pelkkänä vieraana. Kun olet luostareissa, kirjaa ylös vaikutelmasi kustakin, ja tutki sitten, mikä niistä tarjoaa kaikkein parhaat edellytykset hengelliselle elämälle, ja vasta sitten mene kilvoittelemaan. Säilytä luostareista tekemäsi merkinnät tallessa aina siihen asti, kunnes olet vakiintunut kunnolla, sillä pahalainen voi ehkä tuoda mieleesi nuo muut luostarit, jotta saisi sinut lähtemään omastasi ja harhailemaan vaillo päämäärää. Näin sinulla on ainesta, millä sotia sitä vastaan, sillä luostarisi hyvillä puolilla voit osoittaa sen paremmuuden noihin toisiin, joiden epäkohdat olivat vielä runsaammat.

Hengellinen edistys edellyttää hyvää ohjaajaa

Jos ihminen on hengellisesti sairaalloinen, hänen pitää kiinnittää paljon huomiota paitsi luostarin hengelliseen ilmapiiriin myös oman hengellisen lääkärinsä eli hengellisen ohjaajan sa valintaan. Hänen pitäisi ottaa huomioon erityisesti seuraavat seikat.

Ensinnäkin, pyri löytämään itsellesi vanhus, joka on hengellinen ihminen, jolla hyveitä ja joka on pikemminkin käytännöllinen luonne kuin pelkästään opettaja. Olisi hyvä, jos hän olisi ko-

honnut kapteeniksi kansipojasta, ettei hän soveltaisi muihin kaikkea sitä, mitä on oppinut munkkilaisuudesta kirjojen välityksellä, tai, jos hänellä olisi luonnostaan paljon arvostelukykyn yhdistynyttä rakkautta, jotta hän kärsisi yhdessä lastensa kanssa eikä haluaisi lähettää heitä Paratiisiin oikotietä, samalla tavoin kuin Diocletianus. Vanhuksen tulee olla hyvin ankara ainoastaan itselleen, kun taas muita kohtaan hänellä pitää olla paljon rakkautta – aitoa eikä näennäistä. Hänellä pitää olla myös paljon arvostelukykä, sillä ilman arvostelukykä hän voi paljolla rakkaudellakin vahingoittaa lapsiaan, kuten Eeli poikiaan (1. Sam. 2), ja silloin Jumalan viha kohtaa sekä häntä että hänen lapsiaan.

Toiseksi, pyri löytämään vanhus, joka viettää yksinkertaista elämää ilman tarpeettomia maallisia huolia ja joka ei tavoittelisi lainkaan omaa hyötyä, vaan olisi hengellisesti kypsä ja vapaa himoista, tähtäsi pelkästään kuuliaisuusveljen sielun hyötyyn ja yleisesti kirkkoaitimme parhaaseen.

Kolmanneksi, pyri löytämään vanhus, joka on hiljaisuuden ja rukouksen ystävä, jotta hän yhdistäisi sinutkin rukouksen kautta Jumalaan ja löytäisit jumalallisesta lohdutuksesta kumpuavan todellisen ilon, sillä tämä taivaallinen suloisuus kokoaa mielesi ja sydämesi maasta taivaaseen.

Edellä luetellut ominaisuudet ovat siis välttämättömiä vanhukselle, jotta hän pystyy auttamaan sinua erityisesti luostarielämän alussa, ettet muistelisit maailman valheellisia iloja ja ettei simpääsi muodostuisi tyhjiötä, joka jatkossa vain kasvaisi.

Kuuliaisuusveljelle, jolla on hengellisiä mikrobeja, vanhuksen palava rakkaus saa yleensä aluksi vahinkoa aikaan. Sen sijaan tämän ulkoisesti jäätävä sydän tukahduttaa mikrobit ja parantaa hänet sekä synnyttää hänen sieluunsa hurskauden tuolla jumalallisen pidättyväisyyden ulkoisella jäätävyydellä.

Erittäin herkkä ja kunniantuntoinen kuuliaisuusveli tarvitsee paljon hengellisesti arvostelukykyisen vanhuksen rakkautta myös pannakseen jarruja kunniantunnon, niin ettei vahingoituisi äkillisesti kilvoittelullaan. Myös vuoristokiipeilijät lisäävät vähä vähältä vaeltamiseen käyttämänsä aikaa, vaikka ovatkin hyvissä voimissa ensimmäisinä päivinä, ja näin nousevat korkeille huipuille, kun eivät ole jo alussa väsähtäneet äkkiä ja jääneet puolitiehen.

Yhteydenpito luostarin vieraisiin

Ennen riittävää hengellistä vahvistumista luostarissa elävän on syytä välttää tarpeettomia kontakteja.

Meidän tulee tietää, että luostarielämää aloitteleva nuori on kuin nauhuri ja hänen puhdas mielensä voi tallentaa itseensä niin hyvän kuin pahan. Hän on myös kuin kamera, sillä hän painaa mieleensä kaikki näkemänsä kuvat.

Huolehdi siksi siitä, että olet kaukana vieraista ja vierasmajoista, kunnes unohdat kaiken maailmassa olevan ja sinun maailmasi uudistuu hengellisen muutoksen vuoksi, jonka jumalallinen rakkaus saa aikaan sinussa. Kun jumalallinen rakkaus syttyy sisäsi, se polttaa kaikki roskat eli tuhoaa pahat ajatukset, jotka paholainen heittää mieleesi.

Ole varuillasi, ettei ajatuksesi pääsisi pettämään sinua, kun se kehottaa sinua pitämään yhteyt-

tä vieraisiin muka auttaaksesi heitä, vaikka oletkin vasta-alkaja, sillä tällainen paljastaa salassa piilevän sairauden. Vaikka näkisit itsessäsi jopa jonkin hyveen, sinun tulee tietää, että tuo hyveesikin on vielä täynnä maailmallista myrkkyä. Vältä sen tähden vieraita, jotta voisit ensin vapautua kaikesta sisäisestä myrkystä.

Sinun täytyy – – lisäksi pyytää vanhukseltasi nöyrästi, että keljasikin olisi kaukana luostarin vierasmajasta, jotta voisit unohtaa maailman ja kaikki maailmaan liittyvät asiat. Vielä parempi olisi, jos vanhuksesi voisi sijoittaa sinut asumaan edistyneitten luostari-isien joukkoon, jotta näkisit heissä pyhien kilvoittelijoiden jatkumon. Samassa määrin kuin sinua voi auttaa hyvä esimerkki, sinua eivät auta edes monet keljassasi lukemasi kirjat.

Luostarin askeettisuus

Luostari ei saa olla kopio maailmasta mukavuuksineen vaan paikka, joka tukee kilvoitteluelämää ja sen tavoitteita.

Älä viehäty – – luostarissa maailman hengen mukaiseen ystävällisyyteen tai rakkauteen, älä liioin sinulle tarjottaviin maailmallisiin mukavuuksiin äläkä ylipäättänsä mihinkään maailmalliseen järjestykseen, jota näet siellä, sillä kaikenlainen maailmaa jäljittelevä järjestys ei ole luostarissa muuta kuin suuri epäjärjestys.

Pidä luostarissa kaikkea maailmallista hirttosilmukkana, joka vähä vähältä tukehduuttaa sinut synnyttämälläään ahdistuksella, sillä sinä et voi enää nauttia siitä niin kuin haluat, koska olet jo luostarissa, ja siksi väistämättä kärsit.

Kukapa epäilee, etteikö luostari nykyaikaisten mukavuuksien avulla pystyisi toimimaan helpommin? Mikäli joka munkilla olisi luostarissa myös äiti mukana huolehtimassa hänestä, sekin olisi epäilemättä yksi helpotus. Jos kirkkoon sijoitettaisiin nauhuri toistamaan rukouksia, sekin olisi mukavaa, ja vielä mukavampaa olisi, jos kirkkotuoli muunnettaisiin sängyksi. – – Luonnollisesti kaikki nämä tuovat lihalle helpotusta, mutta sielun ne jättävät tyhjäksi ja onnettomaksi, sillä niiden seurassa ei viihdy muu kuin naisellinen sentimentaalisuus ja maailmallinen ahdistus.

Sen tähden, veljeni, koska lähdit hyvin liikkeelle jonkin ylemmän perään, katso, ettet jälleen päädy samaan maalliseen elämään, jonka jätit. Älä unohda mitä varten lähdit maailmasta. Tavoittele ylempää kuin mitä maailma tarjoaa, että maailmasta lähdeilläsi ja elämälläsi munkkina olisi merkitys. Muussa tapauksessa käy sääliksi rahoja, jotka matkalippuun sijoitit.

Luostareiden päämäärä on näin ollen hengellinen, eikä niissä pidä olla maailmallista elementtiä, vaan taivaallinen, jotta paratiisilliset ihanuudet voisivat tulla ihmisten sieluihin. Maallisissa asioissa me emme pysty kilpailemaan maailmassa elävien kanssa, sillä niiden suhteen heillä on kuitenkin kaikkea enemmän. Meiltä munkeilta nuo maailmassa elävät ihmisparat odottavat jotakin ylempää, mutta saavuttaaksemme sen meidän on kartettava kaikenlaista inhimillistä lohdutusta, sillä on mahdotonta tuntea jumalallista lohdutusta eli Paratiisin ihanuutta, ellemmme välttä maailmallista lohdutusta ja ellei maailmallinen mieli kuole meissä kokonaan. Kun maailmallinen mieli meissä kuolee, sen täytyy tulla kompostiksi, jotta sisimmäsämme kehittyä jumalallinen mieli, sillä jumalalliset nautinnot eivät synny maallisista nautinnoista, vaan ruumiillisista vaivoista. Niihin Kristuksen kunniantuntoiset lapset ryhtyvät rakkaudesta Häntä kohtaan, kun he kilvoittelevat tietoisesti ja arvostelukykyisesti voidakseen ri-

sua yltään vanhan, maailmallisen ihmisen. Hyvä Isä alkaa tämän jälkeen ruokkia lapsiaan Paratiisin ruuilla jo heidän ollessaan maan päällä. Vaellettuun luonnollisesti ensin läpi Suuren paaston kilvoitellen ja koettuaan Suuren perjantain Ristin he ovat nousseet hengellisesti kuolleista. He hyppivät ilosta, koska käsillä on “ylösnousemuksen päivä”, ja elävät jatkuvasti Kirkkaan viikon todellisuudessa. He eivät siis juhli Kristuksen ylösnousemista vain kerran vuodessa, vaan heillä on jatkuvasti “Pääsiäinen, Herran Pääsiäinen”.

Rakasta keljaasi!

Kelja on munkin koti ja hänelle rakas, koska se uudestisyntyyttää hänet ja lahjoittaa hänelle hyveet. Näin se on hänelle taivasten valtakunnan esikartano.

Ihmiskontaktien lisäksi yritä välttää niin paljon kuin pystyt myös kaikkea inhimillistä lohdutusta, mikäli haluat tulla tuntemaan jumalallisen lohdutuksen, jota ei voida verrata minkäänlaiseen inhimilliseen lohdutukseen. Rakasta siksi keljaasi, mehiläiskennoaasi, sillä se auttaa sinua keskittymään, niin että kykenet tuottamaan hyveitten mettä. Nuo hyveet saavat elämäsi maistumaan suloisemmalta kuin hunaja.

Kelja auttaa sinua nousemaan korkealle, koska se synnyttää sydämen heltymyksen ja sytyttää sisimmässäsi jumalallisen rakkauden. Näin keljasta tulee sinun rakas kotisi ja Jumalan koti, jossa liikut vapaasti ja luontevasti, kuten pieni lapsi isänsä kodissa, koska se tuntee vanhempiensa antaman turvan ja heidän ylenpalttisen rakkautensa.

Tarkkaavaisuus keljan ulkopuolella

Jos kelja on munkin linnake, sieltä lähtiessään hänen on syytä varautua heti paholaisen iskuihin ja hyökkäyksiin. Ulkopuolella hyvin vietetty aika puolestaan auttaa häntä pääsemään keljassa helposti rukoukseen sisälle.

Kun lähdet, veljeni, ulos keljastasi, pidä mielessäsi myös vihollinen, joka on valmis hyökkäämään. – – Jäljittele jälleen kunnan sotilasta, joka bunkkerista lähtiessään pitää automaattiasetta käsissään. Pidä sinäkin samoin kädessäsi rukousnauhaa ja ole valpas, ettet pienen varomattomuuden vuoksi tuhlaa sitä rikkautta, jonka keljassasi keräsit kovalla vaivalla.

Älköön rukousnauha puuttuko koskaan kädestäsi, sillä pyöritettyämme tätä nauhaa yhden, kaksi, viisi tai kymmenen kertaa hengelliset öljyt lopulta notkistuvat ja lakkaamattoman rukouksen hengellinen koneistomme lähtee käyntiin. Silloinkaan, kun rukous alkaa toimia, älä pane syrjään rukousnauhaa, ettei sen takia näin tekisi myös ne, joiden koneisto ei vielä ole lähtenyt käyntiin.

Ole tarkkaavainen, kun rukoilet, mutta vielä tarkkaavaisempi ennen kuin ryhdyt siihen. Kuulliaisuustehtävää suorittaessasi älä juttele turhaan, että voisit myöhemmin rukoilla ilman mielen harhailua ja sisäisiä haavoja, sillä paljo puhuminen synnyttää myös monia väärinkäsityksiä. Jos haluat jutella, Kristus kuuntelee mielellään lastensa puhetta Hänen kanssaan. Älä tunne vetoa edes hengellisiin keskusteluihin, ellei läsnäolijoissa ole pyhyyttä, sillä nuo keskustelut alkavat hengellisistä teemoista, mutta päätyvät toisten panetteluun. Mikäli muut keskustelvat tai tuomitsevat taikka tekevät jotakin vastaavaa, sinun ei pidä olla kiinnostunut heidän puheistaan, vaan omista synneistäsi ja siitä, että anot Jumalan laupeutta lakkaamattoman ru-

kouksen kautta, kun keskusteleet Herran kanssa ja lausut “Herra Jeesus Kristus, armahda minua”.

Lakkaamaton rukous ja itsetuntemus

Avain luostarielämässä painottuvaan lakkaamattomaan rukoukseen on se, että munkki tajuaa olevansa Jumalan laupeuden tarpeessa.

Rukous ei siis väsytä, vaan virkistää. Se väsyttää vain, jos emme pääse sisälle sen merkitykseen emmekä ymmärrä pyhien isiemme opetusta siitä. Kun ymmärrämme olevamme Jumalan laupeuden tarpeessa, tämä tarve – ilman, että me pakotamme itseämme rukoukseen – panee meidät nälkäisen pikkuvauvan tavoin avaamaan suomme nauttiaksemme rukouksen maitoa. Sitä nauttiessamme me riemuitsemme ja koemme saman täydellisen turvallisuuden tunteen kuin vauva, joka on äitinsä sylissä.

Radiosähköttäjinä meidän munkkien pitää olla usein yhteydessä Jumalaan ja, jos mahdollista, olla yhtenään kuulolla ollaksemme paremmassa turvassa, että meillä olisi käytettävissämme joka hetki runsaasti jumalallista voimaa. Vihollinen ei tietysti ole hetkeäkään rauhassa, vaan hyökkäilee jatkuvasti eri tavoin. Me voimme kuitenkin ottaa siitäkin hyödyn irti tekemällä siitä palkattoman työmiehen, niin että annamme sen auttaa meitä jatkuvaan rukoukseen. Kun vihollinen esimerkiksi tuo mieleemme pahoja tai Jumalaa pilkkaavia ajatuksia, voimme ryhtyä toistamaan Jeesuksen rukousta ja sanoa sille: “Olipa hyvä, kun iskit minua, sillä olin tullut unohtaneeksi Herrani Kristuksen.” Tämän tehdessämme paholainen lähtee matkoihinsa, vaikka haluaisimmekin pitää sen vierellämme, sillä se ei ole niin ääliö, että työskentelisi ilmaiseksi ja hyödyttäisi sieluumme.

Kun ihminen siis ensin pyrkii oikeaan itsetuntemukseen ja tiedostaa suuren syntisyytensä ja Jumalan suuret hyvät teot, hänen sydämensä pakahtuu, olkoonpa se kuinka kivikova tapansa. Silloin aidot kyyneleet juoksevat hänen silmistään luonnostaan eikä hänen tarvitse pakottaa itseään rukoukseen eikä houkutella kyyneleitä esiin. Nöyryys ja kunniantunto toimivat sydämessä jatkuvasti poran tavoin, niin että kyynellähteet lisääntyvät, ja Jumalan käsi hyväilee yhtenään Hänen hengellisesti työskentelevää kunniantuntoista lastaan.

Munkkielämän autuus

Munkkius on tulevan maailmanajan elämän ennakointia, ja sen ilo ja autuus esimakua siitä ilosta ja autuudesta, joka on jokaisen kristityn päämäärä ja toivo.

Tätä elämää, jota munkit jo nyt elävät, elävät kerran kaikki Paratiisiin kelpuutetut, sillä Paratiisissa ei mennä naimisiin vaan siellä ollaan kuin enkelit, kuten Kristus saddukeuksille sanoi. Siksi meidän munkkien pitää kiittää ja ylistää Jumalaa päivin ja öin tästä suuresta kunniasta, jonka Hän soi meille, kun kutsui meidät enkeleittensä osastoon ja antoi meille kaikki hengelliset mahdollisuudet tullaksemme enkeleiksi ollessamme yhä maan päällä.

Tämä siis on makeaa elämää sanan aidossa ja hyvässä merkityksessä. Vaikka todelliset munkit ymmärtävät, että se, mitä he tässä elämässä nauttivat, on vain osa Paratiisissa vallitsevasta ilosta, ja että Paratiisissa heidän ilonsa on tätäkin suurempi, silti he paljosta rakkaudesta lähimmäisiään kohtaan haluavat elää maan päällä auttaakseen heitä rukouksellaan, jotta Jumala puuttuisi asioiden kulkuun ja maailma saisi avun.

Luostarielämää arvostavia rippi-isiä tarvitaan maailmassa

Vaikka luostarit ovat tulevan maailmanajan elämänmuodon ennakointia, niitä ei kunnolla ymmärretä tänään edes ortodoksisen perinteen parissa. Ne ovat kuitenkin Ortodoksisen kirkon ja perinteen hengissä säilymisen elinehto.

En todellakaan saata ymmärtää miksi jotkut papit ja maallikot taistelevat munkkilaisuutta vastaan! Koska armeija pitää viestijoukkoja koko sotaväen valtimoina ja Kirkko suhtautuu vastaavalla tavalla munkkilaisuuteen, haluaisin kysyä noilta siunatuilta sieluilta, jotka taistelevat munkkilaisuutta vastaan, mihin Kirkkoon he kuuluvat?

Valamon kansanopisto 19.01.2009, syksyn 2008 Athoksen pyhiinvaellusryhmän jälkikokoontuminen